

Роман Садовий

Секуляризація. Навколо цього, можливо, не всім зрозумілого слова останнім часом твориться багато «шуму». Ми чуємо звинувачення в секуляризації на адресу сучасного світу і суспільства. Під секуляризацією розуміють втрату відчуття святого, нівеляцію суспільно-моральних цінностей, надання переваги речам, які служать винятково для задоволення людини. Іншими словами – це культура споживацтва, яка примхи свого «я» ставить на перше місце. У сучасному світі є безліч прикладів секуляризації. Наприклад, у музиці це проявляється у відході від «якісної музики» у таку, в якій головне не музика як така, а популярність треку, і, як наслідок, збагачення автора і виконавця. Інший прояв секуляризму – відхід від віри, порожні храми, які зачиняються через відсутність людей. Знецінення життя проявляється у лояльності до абортів, коли благо вагітної жінки стає вищим за особу зачатої дитини. Вершина секуляризму – втрата не лише духовного, але й фізичного підґрунтя. Приклад цього – питання одностатевих подружжь. Одностатеві пари є не просто порушенням Божого задуму, який не для всіх людей виступає аргументом, а порушенням простого природного порядку. Останнім часом це питання актуальне на рівні політики цілих держав і викликає багато дискусійних думок у суспільстві.

На перший погляд може видатись, що секуляризм є чимось новим і характерним тільки для нашого часу, адже майже все навколо нас є предметом комерції і служить для задоволення матеріальних потреб. Проте ця недуга характерна для всіх періодів історії людства.

Приклади секуляризації знаходимо і в Святому Письмі. Звернемо увагу лише на найкрасномовніші з них. Один з перших – історія про Ноя. «Побачив Господь, що людська злоба на землі велика» (Бут 7, 5). Ми не знаємо напевне, що конкретно означають ці слова, яким саме чином «множилась» людська злоба, але для себе можемо використати з неї один принцип. «Ной був чоловік праведний і досконалий серед сучасників» (Бут 6, 9). Тобто не зважаючи на все оточення, він залишався собою, залишався вірним Богові. За це і удостоївся здобути ласку в очах Господніх. Ной, на відміну від нас, не пробував оправдатися, мовляв, «то такий світ», «так всі роблять». Ні, він не зважаючи на все оточення, залишився вірним до кінця, а отже і для нас це єдиний спасенний варіант – бути іншими.

Наступний приклад – історія про будівництво Вавилонської вежі. На перший погляд, ну що ж такого, ну будували люди вежу і що? Що не так? Проте глибший сенс полягає в тому, що люди згуртувались і всі свої сили вкладали в здобуття земної слави: «Утворім собі ім'я, щоб ми не розпоршувались по всій землі» (Бут 11, 4). Бог у недвозначний спосіб дав зрозуміти людству, що обраний шлях невірний. Читаємо про вражаючий наслідок – помішання мов. Який висновок з цього зробили люди? На скільки часу змінили вектор життя?

Повертаючись до теми життя праведника серед безбожного люду, слід згадати біблійну оповідь про Лота і міста Содом і Гомору. З біблійного уривку довідуємось, що і Лот жив серед грішників, які своїми вчинками підняли лемент до неба та «удостоїлись» Божого гніву. Однак Бог не карає праведне з грішним, і в цьому переконуємось з попередньої розмови Бога з Авраамом, який немов «торгується» про необхідну кількість праведників для спасіння міста. Однак таких не знайшлося і десяти, лише дім Лота, який хоч і жив там, однак не дотримувався «сороміцького звичаю», а навпаки, заступився за своїх гостей і, як наслідок, отримав можливість спастися. Коли ми переступаємо правду заради того, щоб не бути «білою вороною», задумаємось, а чи було легко жити Лотові серед такого люду? А Ноеві? Але вони мужньо зносили ці труднощі, нажаль, часто на відміну від нас. До речі, не вважаймо рішення Бога про знищення міст надміру жорстоким, бо смертна кара за одностатеві стосунки вже тоді існувала (Лев 20,13), а тому, отже, вчинення ними гріха було свідомим.

Не можемо оминати постатей старозавітніх пророків. Їх роль в житті Ізраїля була не стільки провіщати майбутнє, як часто ми думаємо, а голосити ідею вірності Богові. Вони були наче «індикаторами» духовно-морального стану народу. Коли вони бачили ознаки відступу від Господа, то починали свої проповіді неначе попереджуючи людей про можливу небезпеку, яка буде наслідком теперішнього стану речей. Таким чином пророки стояли на сторожі, намагались охоронити людей від зародження, а висловлюючись сучасною мовою, секуляризму в суспільстві. Звичайно, люди не були б людьми, якби всі одночасно послухались, тому пророкам доводилося використовувати різні парадоксальні для нас методи проповіді. Наприклад, Єремія ходив голий зі шнурком на бедрах і голосив, що скоро так народ піде в неволю. Амос називав безбожних можновладців «коровами башанськими». Зрозуміло, що така позиція не всім була до вподоби, тому в більшості випадків доля пророків була трагічною: або вигнання, або ув'язнення, або яма з левами, як у Даниїла. Але це нікого не спиняло у голошенні Божої правди.

Коли на твою землю приходять ворог, захоплює її, нищить твою культуру, насаджує свою, нищить всю духовну спадщину народу, пропонує життя без Бога, що потрібно робити? – Стати рабом, слухати і не перечити, адже нема виходу, такі часи важкі настали?... Подібно думала і частина ізраїльського народу, коли почалась його насильна еллінізація. Але не всі змирилися з таким станом речей. Брати Макавеї розпочинають повстання, мета якого не допустити тогочасний розплідник секуляризму на свою землю, не дати йому вихолостити духовні цінності народу. Це ще один приклад для нас, християн, приклад того, що згодом проголосив Христос: «Царство Боже здобувається силою» (Мт.11,12). Якщо ми не будемо протистояти спробам знищити моральні устої, побудовані на Божих заповідях, то поступова лояльність до гріха, яка вже і тепер наявна в нашому суспільному житті, знищить народ зсередини, який стане як гріб побілений, ззовні ніби і стоїть у церкві, а всередині підтримує антихристиянські державні впровадження.

Згадані вище випадки ми віднайшли в Старому Завіті. Але і Новий Завіт має для нас не те що історію, а своєрідний лейтмотив, на фоні якого відбувалися всі події. Це тогочасний агресор-окупант Рим, який славився великим розквітом розпусти і язичництва. Могутня імперія, яка завоювала велику частину світу, поринула у глибокий моральний занепад. Окрім цього регулярні вбивства християн, жорстокі гладіаторські бої, маси люду, які хочуть лише хліба і видовищ, з часом ця «гримуча суміш» зробила своє. Втрата духовного виміру життя, поступове занурення в секуляризм, насолоду незадовго приводять до загибелі і падіння наймогутніших імперій історії. Подібна доля не оминула і Рим. Отже секуляризм – культура споживацтва – культура смерті. Але вірні Богу християни, які терпіли гоніння, пережили імперію, яка їх нищила, а згодом навіть християнізували її. Це ще один приклад незламності духу перед лицем спокус.

Який висновок з усього вищесказаного можемо для себе зробити? А такий, що християни покликані бути у світі, але не від світу. Незважаючи на всі зовнішні виклики, ми повинні залишатися вірними Богові, бути прикладом інших життєвих пріоритетів. У цьому нам допоможуть біблійні приклади. Ми повинні, подібно як Ной, тримати своє серце у своєрідному «ковчезі», який не дасть жодним «водам» спокус матеріалізму потопити нас. Однак таке перебування в ковчезі не означає замкнутості від світу і його повного ігнорування. Ні! Навпаки, християни покликані преображувати світ, вийти з ковчега, як Ной з сім'єю по потопі, щоб творити новий світ. Ми маємо подібно до пророків голосити волю Божу і намагатись випередити грядущі небезпеки говорячи про важкі наслідки безбожного життя. І наостанок, наслідуючи братів Макавеїв, маємо щоденно бунтуватися проти системи, яка пропагує гріховні способи життя. Тільки так ми зможемо здійснити чудо, подібне до чуда ранніх християн, – повернути імперію зла, яка колись називалася Римською імперією, а тепер називається споживацькою культурою секуляризму.

Роман САДОВИЙ. Секуляризм в біблійній історії спасіння // СЛОВО № 2 (70) 2017